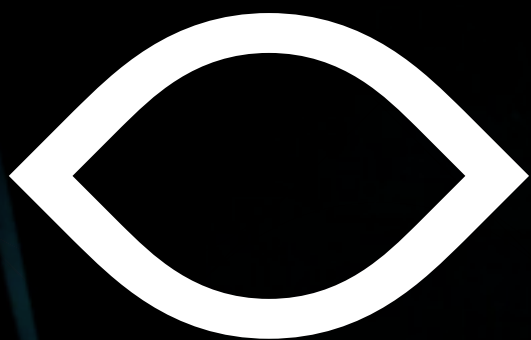

eye

Collectieplan

2014 – 2017

Vooraf

EYE is internationaal koploper op het gebied van digitalisering en restauratie en het ontwikkelen van nieuwe vormen van *digital access*. Dit collectieplan zet de koers uit voor de collectie voor de jaren 2014-2017 om die koppositie te behouden. Sinds het betrekken van het nieuwe museumgebouw aan de noordelijke oever van het IJ, zijn twee prioriteiten cruciaal voor het duurzaam behouden, beheren en breed ontsluiten van de collectie. Dit zijn de bouw en ingebruikname van het nieuwe Collectiecentrum in Amsterdam-Noord en de verdere digitalisering van de collectie.

In de loop van 2012 heeft EYE zijn algemene beleidsnota 2014-2017 gepresenteerd.

Op basis van deze beleidsnota hebben het ministerie van OCW en de Gemeente Amsterdam EYE subsidies toegekend in het kader van de culturele basisinfrastructuur.

In dit collectiebeleidsplan gaan we nader in op de inhoud en beheerstaken, het behoud (waaronder opslag en restauratie) en de ontsluiting van de collectie van EYE, en van verschillende deelcollecties die onder de verantwoordelijkheid van EYE vallen. Het plan van aanpak waarborgt de continuïteit van de collectievorming (acquisitie en ontzaming), behoud en beheer (integratie collecties, restauraties en digitalisering) en collectieontsluiting door middel van presentaties (in huis, online en buitenshuis). Het is ook het vertrekpunt voor het bepalen van prioriteiten in de activiteiten en de bijbehorende workflows.

EYE heeft zowel een archieftaak, gericht op behoud en beheer van het Nederlands filmerfgoed, als een museale taak. Bij zijn archieftaak streeft EYE naar het collectioneren en bewaren van het gehele Nederlands filmerfgoed voor de lange termijn.

Daarentegen maakt EYE in de uitvoering van museale taak eigenzinnige keuzes op basis van inhoudelijke criteria. Keuzes die op de korte termijn leiden tot programma's (in EYE, buitenshuis, online, etc.) en op lange termijn tot een collectie die ten dienste staat van toekomstige generaties onderzoekers, programmeurs en publiek.

EYE staat niet op zichzelf, maar maakt onderdeel uit van de collectie van het bewegend beeld in Nederland. Met name met het instituut voor Beeld en Geluid in Hilversum vindt voortdurend afstemming plaats en is onlangs een overeenkomst gesloten met betrekking tot een gemeenschappelijke opslag van digitale bestanden.

Internationaal maakt EYE deel uit van een internationaal netwerk van filmarchieven en museale filmcollecties. EYE onderscheidt zich hierbinnen door de eigenzinnige en gedurfde keuzes op het gebied van selectie en presentatie.

Een van de prioriteiten is het nieuwe Collectiecentrum, dat een groot deel van de fysieke collectie, nitraatfilms uitgezonderd, bijeen brengt in één depot (nu nog op tien locaties), dat voldoet aan de huidige geldende normen op gebied van temperatuur, relatieve vochtigheid, toegankelijkheid, etc. De nieuwe opslag wordt volgens internationale *best practices* ontworpen en gebouwd.

Het nieuwe Collectiecentrum ligt op loopafstand van het museumgebouw. Hierdoor komt de synergie tussen Collectie en Presentatie optimaal tot zijn recht. Het Collectiecentrum zal vrij toegankelijk zijn. Het is EYE's ambitie filmprofessionals, studenten en onderzoekers met deze plek een 'thuis' te bieden, waar de collectie kan worden onderzocht en bestudeerd. Het is een laboratorium waar een breed nationaal en internationaal gezelschap zal worden uitgedaagd en aangemoedigd zich in de collectie te verdiepen om zodoende via hergebruik de collectie (in huis en online) op een andere wijze te ontsluiten.

Digitalisering is een tweede voorwaarde en prioriteit om de overgang naar het digitale tijdperk voort te zetten en de collectie van EYE klaar te maken voor alle nieuwe vormen van behoud en beheer (waaronder restauratie) en ontsluiting. Mede dankzij het project *Beelden voor de Toekomst* is een digitale workflow tot stand gekomen, die inmiddels heeft geleid tot de restauratie en digitalisering van duizenden titels (films, affiches, stills, etc.).¹

Via diverse online platforms zal EYE vanaf 2014 optimaal en laagdrempelig toegang bieden tot meer dan duizend filmtitels.

Ter voorbereiding op deze twee trajecten (Collectiecentrum en uitbreiding van *digital access*) maakt EYE scherpe keuzes met betrekking tot aard en omvang van de kerncollectie van EYE. Binnen de collectie zijn vijf aandachtspunten geformuleerd voor de jaren 2014-2017, te weten Nederland, Internationaal, Stille film, Experimenteel en meer recentelijk *Expanded Cinema*. Aparte aandacht verdient ten slotte de plaats van animatie in de collectie. Dit in het licht van de recente overname van collectie-onderdelen van het NIAf (Nederlands Instituut voor Animatiefilm).

Extra nadruk wordt gelegd op de relatie tussen de collectie en het tentoonstellingsbeleid van EYE, alsmede tussen de collectie en digitale presentatie en digitale duurzaamheid.

Last but not least besteedt de nota ruimte aan de academische functie van EYE. De collectie leent zich bij uitstek voor onderzoek en kennisoverdracht. We kunnen twee vormen van onderzoek en kennisoverdracht onderscheiden. Ten eerste verricht EYE onderzoek naar de collectie. Ten tweede leent de collectie zich voor autonoom onderzoek. EYE stimuleert onderzoekers van buitenaf door toegang (in huis en online) tot de collectie te bieden.

Dit beleidsplan verwoordt waar de collectie van EYE in de komende vier jaar voor staat. Het is de leidraad voor concrete beslissingen over de activiteiten die de komende vier jaar worden ontplooid. Deze activiteiten moeten voldoen aan vooraf bepaalde criteria en (financiële) targets.

› 1 Beelden voor de Toekomst is een grootschalig restauratie- en digitaliseringsproject van EYE, het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, het Nationaal Archief en Stichting Nederland Kennisland. Doel van het project is het Nederlandse audiovisuele erfgoed veilig te stellen en digitaal beschikbaar te maken. Met overheidsfinanciering is het project Beelden voor de Toekomst op 1 juli 2007 begonnen met de ambitie om binnen zeven jaar 22.510 uur film, 137.200 uur video, 123.900 uur audio en 2,9 miljoen foto's te restaureren, digitaliseren en toegankelijk te maken via applicaties en thematische en interactieve websites. Voor meer informatie zie www.beeldenvoortetoekomst.nl.

Inhoud

Het collectiebeleidsplan bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Betekenis, functie en positie van de collectie.....	5
2. Twee algemene prioriteiten: nieuwe Collectiecentrum en digitalisering.....	11
3. Integratie van de collecties film & filmgerelateerd.....	14
4. Zes aandachtsgebieden.....	15
4.1. Deelcollectie Nederland.....	18
4.2. Deelcollectie Internationaal.....	18
4.3. Deelcollectie Stille film.....	21
4.4. Deelcollectie Experimenteel.....	22
4.5. Deelcollectie Expanded Cinema.....	23
4.6. Deelcollectie Animatie.....	23
5. Collectie en tentoonstellingen.....	26
6. Collectie en digitale presentatie.....	28
7. Collectie en digitale duurzaamheid.....	29
8. Academische functie.....	31

1

Betekenis, functie en positie van de collectie

De Collectie²

EYE is het nationale filminstituut en het enige museum voor filmerfgoed en filmcultuur in Nederland. EYE is in 2010 ontstaan uit een fusie van het toenmalige Filmmuseum, de Filmbank (met een unieke collectie experimentele films), het Nederlands Instituut voor Filmeducatie en Holland Film (internationale promotie van de Nederlandse film).

EYE heeft in de afgelopen eeuw een internationaal toonaangevende collectie verworven, waaronder een collectie films - een kleine 40.000 titels, waarvan 60% internationaal - die de hele filmgeschiedenis omspannt. De collectie maakt onderdeel uit van een internationaal netwerk van filmarchieven; honderdduizenden foto's, duizenden affiches, bladmuziek, meer dan 130 archieven van filmmakers, organisaties, en een uitgebreide en up-to-date bibliotheekcollectie.

Missie

EYE is verantwoordelijk voor het duurzaam bewaren, toegankelijk maken en levend houden van zijn collectie. EYE geeft zich daarbij rekenschap van actuele ontwikkelingen in film- en beeldcultuur en van de voortdurend veranderende wereld om zich heen. De EYE collectie maakt onderdeel uit van een wereldfilmerfgoedcollectie van een internationaal netwerk van filmarchieven. De EYE collectie omvat: filmvertoningen, tentoonstellingen, online presentaties, debat & reflectie, academische publicaties en conferenties, onderzoek, (internationale) distributie van restauraties en educatie & kennisoverdracht.

› 2 De collectie bestond aanvankelijk uit de Uitkijkcollectie, die was samengebracht door de leden van de Filmliga (1927-1933). Het lidmaatschap van de FIAF in 1947 verplichtte het Filmmuseum vervolgens tot het verzamelen en veiligstellen van Nederlandse filmproducties. Sindsdien zijn belangwekkende collecties toegevoegd van distributeurs (Desmet, Centra, UIP), filmmakers (Joris Ivens, Johan van der Keuken, Louis van Gasteren), producenten (Matthijs van Heijningen, Kees Kasander) of van instellingen en organisaties zoals de Filmacademie, het Nederlands Filmfonds en het NIAf. De collectie is ook verrijkt door internationale aankopen en de distributieverzameling (ca. 1.000 titels), die vele Hollywoodklassiekers bevat en werk van belangrijke onafhankelijke filmers als Andrej Tarkovski, Agnès Varda en Carlos Reygadas. In 1989 werd de distributiecatalogus van Film International overgenomen, waarin veel klassiekers en internationale arthouse producties zijn opgenomen. De EYE-collectie bestaat bijgevolg uit schenkingen, depotstellingen, aankopen en ruil.

De collectie staat ten dienste van het algemene publiek, de professionals (inclusief studenten) en het educatieve veld.

De collectie dient ontsloten te zijn en gebruikt te kunnen worden voor:

- tentoonstellingen en speciale filmprogramma's;
- cinematheek-programmering (waaronder retrospectieven, filmprogramma's bij tentoonstellingen, en dergelijke);
- online presentaties;
- hergebruik/verkoop van films, filmfragmenten, ed.³

EYE stelt daarnaast informatie beschikbaar voor kennisoverdracht, studie en onderzoek, en voor het aanjagen van debat over recente cinematografische ontwikkelingen.

Visie

Collectioneren wordt gedaan met het oog op de toekomst. Dit kan een nabije toekomst zijn (een presentatie in EYE, op een festival of online), maar ook een verre toekomst. Wat is van belang voor komende generaties om te bewaren en/of aan te schaffen, en op welke manier wordt het bewaard (analoog en/of digitaal)?

In de museale taak maakt EYE eigenzinnige keuzes op basis van inhoudelijke criteria. Keuzes die op de korte termijn leiden tot een programma (in huis, buitenshuis, online, etc.) en op lange termijn tot een collectie die ten dienste staat van toekomstige generaties onderzoekers, programmeurs en publiek.

Criteria

EYE beantwoordt deze keuzes bij de uitoefening van haar museale taak op basis van de volgende criteria.

Het object (film, foto, affiche, archief, etc.)

1. heeft artistieke kwaliteit (kunstzinnig gehalte);
2. past binnen de doelstelling: het Nederlands cinematografisch erfgoed behouden, presenteren en onderzoeken;
3. heeft documentaire waarde voor de (geschiedenis van de) Nederlandse filmcultuur;
4. heeft cinematografische kwaliteit in relatie tot het moment van ontstaan (opmerkelijke regie, montage, cameravoering e.d.);
5. geeft blijk van originaliteit in relatie tot het moment van ontstaan;
6. heeft exemplarische kwaliteiten in relatie tot een bredere, contextbepaalde periode, genre, maker, distributeur etc.;
7. heeft exemplarische kwaliteiten voor de film- of bioscoopcultuur;
8. is uniek (in relatie tot Nederland of de wereld).

› 3 Wat betreft eigendom en rechten: bij depotstellingen blijft het materiaal eigendom van depotsteller; door EYE vervaardigde conserveringselementen zijn en blijven altijd in eigendom. Voor veel films in de collectie geldt dat de auteursrechten (en daarmee de vertoningsrechten) bij een derde partij liggen. In 2007 tekende het toenmalige Filmmuseum een overeenkomst met het ministerie van OCW: de Staat der Nederlanden nam toen de verantwoordelijkheid voor de collectie langdurig op zich. Eind 2012 is deze overeenkomst eenzijdig door de overheid opgezegd. Dit met het oog op het veranderende museumbestel in Nederland.

De collectie van EYE heeft een tweeledige functie.

Als enige instituut in de wereld zorgt EYE voor het behoud en beheer van het Nederlands filmerfgoed. Dit is de archieffunctie, waar EYE streeft naar compleetheid. Voor de museale functie maakt EYE eigenzinnige keuzes op basis van inhoudelijke criteria die op de korte termijn leiden tot programma's (in huis, buitenshuis, online, etc.).

Beide functies leiden op lange termijn tot een collectie die ten dienste staat van toekomstige generaties.

EYE verwerft, conserveert, digitaliseert en ontsluit in beginsel alle Nederlandse bioscoopproducties (fictie en documentaire film) en alle overige Nederlandse kunstzinnige films (experimentele film, kunstenaarsfilms, autonome animatie, eindexamenproducties van de Nederlandse Film en Televisie Academie en alle door het Nederlands Filmfonds medegefinancierde producties). Nederland kent geen '*legal deposit*', de wettelijke plicht voor rechthebbenden om hun werk in bewaring (bij EYE) te geven. Hierdoor ontbreken in de collectie nog enkele topstukken uit de Nederlandse cinema.

De archieffunctie krijgt ook gestalte in de filmgerelateerde collecties, waarin wordt gestreefd naar een verzameling van objecten, documenten en belangwekkende persoons- en instellingsarchieven.

De collectie is museaal: EYE bewaart en presenteert een representatieve en eigenzinnige doorsnede van belangwekkende artistieke ontwikkelingen in de filmgeschiedenis en de filmcultuur. Compleetheid is niet het doel. Door middel van selectie en gericht verzamelen krijgt de museale collectie vorm.

EYE neemt van oudsher de Nederlandse filmcultuur als vertrekpunt, maar streeft ook naar een collectie die een museale afspiegeling is van belangrijke ontwikkelingen in de internationale cinema. De collectie beperkt zich daarom niet tot het archiveren van de nationale films (zie verder) en/of internationale klassiekers en oeuvres van gerenommeerde filmmakers, maar richt zich ook op werken die het risico lopen in de toekomst in de vergetelheid te raken, bijvoorbeeld 'verweesde' films en experimentele producties waaraan EYE een bijzonder cinematografisch of filmcontextueel belang toekent.

Ook de filmgerelateerde collecties vallen gedeeltelijk onder de museale functie van EYE, niet alleen als aanvulling op de filmcollectie, maar ook als autonome verzamelingen; hiertoe behoren bijvoorbeeld de affiche-, foto-, toverlantaarnplaten- en filmapparatuurcollecties en papieren archieven (zoals dat van distributeur/bioscoopeigenaar Jean Desmet en van vele Nederlandse filmmakers⁴). Prioriteitsgebieden voor de komende jaren zijn de deelcollecties foto's, affiches en papieren archieven.

› 4 De Desmet-collectie bevat onder andere de enige overgebleven kopieën van meesterwerken van D.W. Griffith en Louis Feuillade, films met Asta Nielsen en Lyda Borelli, en producties van filmaatschappijen Pathé, Gaumont en Edison. In mei 2011 is de collectie opgenomen in het Memory of the World Register van UNESCO. De collectie van Jean Desmet (1875-1956) is sinds 1957 eigendom van het Filmmuseum, nu EYE Film Instituut Nederland. Het filmhistorische belang van de Jean Desmet-collectie wordt wereldwijd erkend. Een groot aantal films in de collectie van de eerste professionele distributeur in Nederland zijn unieke exemplaren (de enige bewaard gebleven kopieën ter wereld). Tussen de circa negenhonderd films uit de periode 1907 - 1916 bevinden zich vele meesterwerken die decennia uit het zicht waren verdwenen. Deze ontdekkingen hebben vooroordelen doen sneuvelen: de filmhistorische waardering van historische genres zoals de Italiaanse diva-film, het Duitse melodrama en de Franse komedie is er definitief door veranderd.

Organisatie (zie ook hoofdstuk 3)

Alle deelcollecties (zowel analoog als digitaal; film en filmgerelateerd) worden gezien als één integrale collectie. Hieruit volgt dat kennis over de hele collectie organisatiebreed is gedeeld en wordt gedragen.

Recentelijk is de samenwerking tussen Collectie en Presentatie hierop aangepast.

De werkwijze en uitwisseling van kennis zijn daarmee veranderd: collectiemedewerkers nemen presentatietaken op zich en presentatiemedewerkers nemen collectietaken waar.

Kortom, de collectie is internationaal uniek omdat het nagenoeg de hele Nederlandse filmproductie en filmgeschiedenis omvat. Tegelijkertijd is hij een afspiegeling van belangrijke ontwikkelingen in de internationale cinema en bovenal de neerslag van een eigenzinnige, transparante visie op heden en verleden van de cinematografie.

“EYE heeft op organische wijze presentatie- en collectietaken geïntegreerd.

De filmcollectie en de collectie filmgerelateerd worden nu als één collectie gezien.”

De nationale en internationale betekenis van de collectie.

EYE en Instituut voor Beeld en Geluid

Met het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid (NIBG) stemt EYE de archieftaken ten aanzien van de documentaire film af: het NIBG richt zich op Nederlandse informatieve producties, naast haar kerntaak van het collectioneren van door Nederlandse zenders uitgezonden omroepproducties; EYE richt zich op alle genres filmproducties (films die in Nederlandse bioscopen en/of filmtheaters zijn gepresenteerd).

EYE kiest ervoor om *home movies*, reclamefilms en bedrijfsfilms alleen op selectieve basis te acquireren, conserveren en presenteren. De afbakening tussen beide instellingen ligt in het feit dat EYE deze categorieën films acquireert, conserveert en presenteert op voorwaarde dat deze titels een cinematografische waarde hebben (bijv. vanwege het camerawerk, technologisch innoverend zijn), of een sterke relatie met de kerncollectie van EYE (zoals Indiëfilms of door Nederlandse filmmakers gemaakte films).

EYE heeft met het Instituut voor Beeld en Geluid een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor de opslag van gedigitaliseerde databestanden. Hierdoor wordt de digitale collectie voor beide audiovisuele organisaties volgens de huidige standaard van *best practice* duurzaam geconserveerd op kosteneffectieve wijze. Tegelijkertijd wordt de mogelijkheid geschapen om de digitale collectie verder te ontsluiten voor zowel onderzoek, presentaties als commercieel gebruik.

De collectie van EYE in de internationale context

De collectie van EYE staat niet op zichzelf. Hij is onderdeel van de wereldfilmerfgoedcollectie van een internationaal netwerk, waaronder de International Federation of Film Archives (FIAF) en de Association of European Cinémathèques (ACE), waar ook gerenommeerde filminstututen als het British Film Institute, het Deutsches Filminstitut en de Cinémathèque Française van deel uit maken. De respectievelijke collecties en archieven vullen elkaar aan en staan in verbinding met elkaar. De gebruikers van EYE hebben daardoor toegang tot een wereldwijde, brede collectie en uitgebreid filmarchief.

Als filminstituut onderscheidt EYE zich internationaal door unieke verzamelingen Nederlands en niet-Nederlands materiaal en door een eigenzinnige visie op verleden, heden en toekomst van de cinematografie. Deze visie krijgt gestalte door selectie, acquisitie, onderzoek en presentatie die minder bekende aspecten van de filmgeschiedenis belichten. Voorbeelden zijn de herontdekking van kleur in zwijgende films, het aanmoedigen van hergebruik van delen van de collectie (de found footage-praktijk) en de presentatie in nieuwe contexten (Cinema Concerten en museale installaties).

EYE wordt internationaal gewaardeerd, met name door collega-instellingen, vanwege de manier waarop EYE de bestaande canons onder de loep neemt en bijstelt. Internationaal is EYE ook een voorloper door de hoge kwaliteit van zijn vakwetenschappelijke (digitale) restauraties, digitalisering van films en filmgerelateerde materialen en dito archiefontsluitingen.

Kortom, EYE onderscheidt zich internationaal door de eigenzinnige en gedurfde keuzes op het gebied van selectie en presentatie, waarbij het nieuwe manieren verkent om de collectie digitaal (on-site en online) toegankelijk te maken. EYE houdt daarbij continu de vinger aan de pols van maatschappelijke veranderingen.

Ten slotte is EYE internationaal koploper op het gebied van digitalisering, restauratie en het ontwikkelen van nieuwe vormen van digital access.

EYE en musea van beeldende kunst

EYE begeeft zich ook bewust op het grensvlak van film en beeldende kunst. Film is immers sinds de jaren dertig van de vorige eeuw (met films als *De man met de camera*, *Un chien Andalou* en *La coquille et le clergyman*) niet meer weg te denken uit het vocabulaire van de beeldende kunst. Film als taal, film als inhoud, film als referentiekader, film als maatschappelijk verschijnsel, film als experiment zijn onderwerpen van het discours dat zich afspeelt op het snijvlak van film en beeldende kunst. Veel vernieuwingen binnen de filmkunst vinden juist plaats op dit grensvlak.

Om dit beleid vorm, inhoud, inbedding en context te geven, heeft EYE vele contacten met musea voor beeldende kunst en met professionals die daarbinnen werkzaam zijn, zowel nationaal als internationaal. Onderwerp is het collectioneren, presenteren en het beheer en behoud van nieuwe en historische filmwerken/filminstallaties. Ook heeft EYE de afgelopen jaren al een aantal opdrachten aan filmers/kunstenaars gegeven, waarbij EYE's eigen filmcollectie het uitgangspunt vormt. Recentelijk zijn opdrachten gegeven aan Aernout Mik en Christoph Girardet, wiens werken ook in de collectie van EYE zijn opgenomen. Verder zijn er de afgelopen jaar talloze contacten geweest met musea en (film)kunstenaars over de hele wereld in het kader van diverse samenwerkingen en presentaties.

2 Prioriteiten 2014-2017: Collectiecentrum en Digitalisering

De collectie van EYE is momenteel ondergebracht in diverse depots verspreid over Noord-Holland. Het Instituut Collectie Nederland (ICN) en TNO hebben onafhankelijk van elkaar geconstateerd dat de opslag in deze depots niet voldoet aan de door de Rijks Gebouwen Dienst gestelde eisen van klimaatbeheersing volgens de Archiefwet.

Metingen van het azijnzuurgehalte in de lucht duidt bovendien op de aanwezigheid van het *Vinegar Syndrome* in een van locaties.⁵ Ook gemeten naar internationale normen voldoen de depots niet meer aan de standaarden van bewaar- en veiligheidscondities.

De huidige dislocatie is eveneens een obstakel voor de toegankelijkheid van de film- en filmgerelateerde collecties, zowel intern als extern. Het leidt tot verlies aan efficiency en belemmert bovendien de integratie van diverse workflows en de EYE-brede samenwerking tussen de sectoren Collectie en Presentatie.

Het nieuwe Collectiecentrum

Eind 2012 is door de Raad van Toezicht het groene licht gegeven voor een huurovereenkomst met projectontwikkelaar WAD voor het nieuw te bouwen Collectiecentrum in Amsterdam-Noord. Het nieuwe Collectiecentrum komt te staan op minder dan 1 kilometer van het presentatiegebouw aan de IJ-oever en biedt ruimte aan alle film- en filmgerelateerde collecties. Hiervan is uitgezonderd de nitraatcollectie die vanwege veiligheidsaspecten op twee locaties in bunkers blijft opgeslagen. In het Collectiegebouw worden alle behoud- en beheersfuncties ondergebracht.

Kortom, het nieuwe state-of-the-art Collectiecentrum is de uitgelezen kans om te excelleren als inspirerend expertisecentrum en laboratorium voor de (inter)nationale filmwereld.

Digitalisering

Digitalisering blijft voor de komende jaren een topprioriteit. Het digitalisering van de voor het overgrote deel analoge collectie is de afgelopen jaren met het project *Beelden voor de Toekomst* voortvarend ter hand genomen. Inmiddels is zo'n 15% van de collectie gedigitaliseerd. Digitaliseren is van belang voor het behoud en beheer van de collectie, en het zo optimaal en breed mogelijk ontsluiten ervan.

› 5 Onder het *Vinegar Syndrome* wordt verstaan het vergaan van filmmateriaal als gevolg van het vrijkomen van azijnzuur door de filmdrager. Een kenmerkende azijngeur markeert de verslechtering van de film.'

Als publiek gefinancierde culturele instelling wil EYE de films, waarvoor geen rechten-beperkingen gelden, zo breed mogelijk openbaar maken. De ontsluiting vindt plaats in het museumgebouw (in de Basement, in tentoonstellingen via projectie in de Arena en in de filmprogrammering), online (middels diverse EYE-sites en Europese online initiatieven als European Film Gateway, onderdeel van Europaena), als ook daarbuiten (waaronder wereldwijde vertoning van gerestaureerde films en distributie van filmklassiekers).

De Raad voor Cultuur erkent in haar nota *Ontgrenzen en verbinden 2013* eveneens dat het verschaffen van digitale toegang tot collecties grote kansen biedt voor publiek en de creatieve industrie. EYE stelt in het verlengde daarvan grote aantallen gedigitaliseerde werken in het publieke domein en de verweesde werken gratis online beschikbaar; de overige digitale films worden op basis van afspraken met rechthebbenden zo veel mogelijk ofwel gratis ofwel tegen betaling (via eerder genoemde platforms) toegankelijk gemaakt. Daarnaast stelt EYE ook vele werken in het publieke domein beschikbaar voor hergebruik, via een speciaal hiervoor ontwikkeld kanaal op *OpenBeelden.nl*.⁶

Kortom, digitalisering is de belangrijkste voorwaarde voor optimale ontsluiting van de collectie voor publiek en professionals.

› 6 Bij de openbaarmaking spelen ingewikkelde problemen over authenticiteit, auteursrecht en digitale duurzaamheid een belangrijke rol.

3

Integratie collecties en de bibliotheekcollectie

Integrale aanpak

EYE streeft naar een integrale aanpak van alle collectie-onderdelen. Om alle aspecten van de collectie te kunnen presenteren, is het nodig de optelsom van de collecties als één geheel te beschouwen. We onderscheiden daarbij: (analoge en digitale) film (weer onderverdeeld in subcollecties), affiches, foto's, archieven, apparatuur, geluid, bladmuziek, boeken, tijdschriften, installaties en andere objecten.

Door een verbeterde afstemming tussen curatoren en programmeurs en de structurele en continue informatie-uitwisseling tussen hen, is het in de komende jaren vanzelfsprekend dat alle aspecten van de collectie aan bod komen in de diverse presentatievormen en kan voortaan adequater worden gereageerd op de grote verscheidenheid aan vragen vanuit het publiek over de collecties.

De Bibliotheekcollectie

De acquisitie, het behoud & beheer en ontsluiting van de collectie boeken en tijdschriften (voor zover ze niet tot de collectie 'Erfgoed film Nederland' worden gerekend) is aan verandering onderhevig met het oog op de verhuizing naar het nieuwe Collectiecentrum. EYE heeft daarom een onderzoek laten uitvoeren door bureau Ingressus die een viertal toekomstvarianten heeft opgesteld. EYE heeft gekozen voor de volgende variant.

In het nieuwe Collectiecentrum verhuist de bibliotheekcollectie naar depot; een kleine kerncollectie blijft direct beschikbaar in het nieuwe Collectiecentrum. De kerncollectie is gebaseerd op de eerder genoemde vijf prioriteitsgebieden bij EYE, te weten Nederland, Internationaal, Stille film, Experimenteel en (nieuw!) Expanded Cinema. De bibliotheekcollectie blijft op deze wijze 'levend'. Passieve acquisitie vindt plaats op voorspraak van medewerkers van EYE die de literatuur nodig hebben voor het maken van presentaties.

Kernpunt is digitaal informatiebeheer en digitaal informatiemanagement (onder andere via het systeem van *Collection EYE*). In het Collectiecentrum kan men daarnaast voor onderzoek 'in de diepte' kennis nemen van de fysieke bibliotheekcollectie. Voor het digitaal thuis raadplegen van boeken en tijdschriften wordt samenwerking gezocht met diverse digitale netwerken/platforms.

4

Vijf aandachtsgebieden

De prioriteit van het collectiebeleid ligt de komende vier jaar bij het zichtbaar maken van de collectie. EYE wil met name een inhaalslag maken in het ontsluiten van de collectie-onderdelen die grotendeels al gedigitaliseerd zijn.

EYE richt zich de komende vier jaar primair op de volgende vijf deelcollecties die prioriteit hebben, te weten *Nederland*, *Internationaal*, *Stille film*, *Experimenteel* en (nieuw!) *Expanded Cinema*.

Daarnaast besteedt EYE de komende jaren ook expliciet aandacht aan het genre animatie.

Inleiding

In het Beleidsplan 2014-2017 kiest EYE ervoor om het behoud en beheer van het filmerfgoed te richten op de hiervoor genoemde prioritaire deelgebieden.

Niet alleen is de presentatie (op de korte termijn) leidend voor de activiteiten van de sector Collectie, Presentatie zal omgekeerd ook gaan oogsten van wat in de afgelopen jaren door Collectie al is verricht op het terrein van conservering, restauratie en digitalisering¹.

Op het moment dat er wordt geput uit de collectie van nog niet-gedigitaliseerde materialen, zal van de gelegenheid gebruik gemaakt worden om deze materialen niet alleen te digitaliseren, maar ook te restaureren, de rechten te clearen, etc.

Films worden alleen dan geconserveerd of gerestaureerd als Presentatie dit vraagt en er budget voor is, en als vooraf de rechten voor de presentatie (in huis en daarbuiten) geregeld zijn.⁷

De zichtbaarheid van de deelcollecties foto's, affiches en archieven zal worden vergroot, bijvoorbeeld via de EYE-website Film in Nederland, via de Pods in de Basement en via andere projecten op gebied van digitalisering en ontsluiting waarmee in de komende jaren grote delen van de collectie toegankelijk gemaakt zullen worden.

› 7 Uitzondering hierop vormen materiaal-technische urgenties en digitalisering die voortvloeien uit "externe" verplichtingen, bijv. bestaande afspraken, internationale samenwerkingsprojecten en geormerkte subsidies.

Prioriteiten

Inhoudelijk richten Collectie en Presentatie zich de komende jaren op een aantal algemene prioriteiten. Deze prioriteiten zijn een verfijning van onze missie en zijn richtinggevend voor zowel collectiebeheer en -behoud, als de presentaties.

Deze prioriteiten zijn:

- De film(cultuur) op verschillende en vernieuwende wijzen presenteren (en contextualiseren).
- Het scheppen van een breder perspectief door de presentatie van filmmakers die in de vergetelheid zijn geraakt.
- Het in kaart brengen van belangrijke technologische ontwikkelingen, de genre-cinema, Nederlandse filmcultuur, etc.
- Aandacht besteden aan vernieuwende cinema: makers die zich niet aan grenzen, stijlen of regels houden en zich eigengereid een weg banen door het (inter)nationale landschap.
- Werk selecteren en presenteren van talentvolle, jonge filmmakers
- Het presenteren van (de highlights uit) de eigen collectie.

Acquisitie algemeen

EYE streeft naar acquisitie van titels die de huidige collectie versterken, aanvullen en verrijken. En tevens de mogelijkheid vergroten om unieke en bijzondere programma's in de eigen locatie te kunnen presenteren.

De acquisitie betreft zowel oude als nieuwe titels. Zowel titels die bestaande zwaartepunten in de collectie verder versterken (denk aan oeuvres, bijzondere collecties, bijzondere formaten), maar ook die lacunes in de collectie verkleinen.

Acquisitie vindt plaats in diverse formaten: 35mm, 70mm en verschillende digitale formaten. In principe worden films alleen verworven inclusief het recht deze in eigen huis te kunnen vertonen. De acquisities hebben dan ook niet alleen het doel de collectie te versterken en uit te breiden, maar ze spelen ook een belangrijke rol in de programmering.

Sommige gerestaureerde en nieuwe films kunnen alleen digitaal verworven worden, van andere films geniet het de voorkeur ze op celluloid te verwerven vanwege de zekerheid van de lange levensduur, het bijzondere formaat (bijv. 70mm) of andere redenen.

4.1 Deelcollectie Nederland – Nederland in kaart

EYE streeft ernaar de Nederlandse filmcultuur zo volledig mogelijk in kaart te brengen en veilig te stellen. Naast de ambitie om de Nederlandse filmcultuur op verschillende en vernieuwende manieren te presenteren, in zalen en online, nationaal en internationaal, is de archiefcomponent in dit deelgebied van primair belang. EYE is tenslotte het enige instituut ter wereld dat alle Nederlandse films bewaart en archiveert. Een taak die op een aantal gebieden wordt afgestemd met het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid.

In dit collectiedeelgebied bezit EYE ook vele papierenarchieven. De unieke stukken op het gebied van productie, distributie en vertoning van de Nederlandse film sluiten aan bij de filmcollecties van Nederlandse filmmakers en -distributeurs, zoals Jan Vrijman, Johan van der Keuken, Louis van Gasteren, Pim de la Parra, Wim Verstappen, Bert Haanstra, Fons Rademakers, Theo van Gogh, Alex van Warmerdam en Kees Hin.

Daarnaast geven de institutionele archieven (NBB/NFC, Productiefonds/Fonds voor de Nederlandse Film, NIAf) inzicht in de organisatie en subsidiering van de film in Nederland.

De papieren archieven zullen de komende jaren digitaal worden ontsloten. Affiches en foto's worden eveneens verzameld met nadruk op de Nederlandse productie en de belangrijkste filmfestivals.

Door de samenwerking met het Nederlands Filmfonds komen de meeste nieuwe Nederlandse titels automatisch in de collectie van EYE terecht. Bestaande lacunes uit het verleden zullen in de komende jaren worden geïdentificeerd. Daar waar mogelijk (rechten, budget) zullen vervolgens nog ontbrekende titels worden geacquireerd.

4.2. Deelcollectie Internationaal - vernieuwende cinema en klassiekers

De deelcollectie *Internationaal* is een weerslag van de ambitie van EYE om een eigenzinnige collectie van het werk van internationaal belangwekkende filmmakers en mijlpalen uit de westerse en wereldcinema te vormen. *Internationaal* bestaat uit een buitengewoon rijke verzameling films die via schenking, depotstelling en acquisitie aan onze kluizen zijn toevertrouwd en vormt als zodanig een unieke weerspiegeling van de Nederlandse filmcultuur. Binnen de internationale wereld van filmarchieven en kenniscentra neemt EYE hiermee een geheel eigen, unieke plaats in, zodat er over en weer een levendige overdracht van films, kennis en expertise plaatsvindt.

Titels uit de deelcollectie *Internationaal* worden binnen de volledige breedte van onze programmering ingezet: deze deelcollectie voedt zowel de reguliere zaalprogrammering als de digitale schatkamer de Basement, tentoonstellingen, voorfilmprogramma's en educatieve ruimtes. Titels zullen in de nabije toekomst nog meer worden ingezet op de diverse digitale portals van EYE, zoals dat nu al gebeurt in educatief verband van contextualisering, lezingen en presentaties, door uitleen aan filmtheaters, bevriende filmarchieven en filmfestivals in binnen- en buitenland, en uiteraard door onze internationaal geroemde restauraties en digitalisering.

EYE heeft afspraken met distributeurs (zoals MGM/UA en Granada) om titels uit hun *libraries* te mogen distribueren en toe te voegen aan de collectie. Klassiekers worden actief geacquireerd, bijvoorbeeld wanneer er interessante restauraties worden uitgevoerd door collega-archieven. EYE bewaart zodoende de historie van zijn distributiecollectie.

Daarnaast ligt de focus op de cinema van vernieuwende filmmakers die zich niet aan grenzen, stijlen of regels houden en zich daarmee eigengereid een weg banen door het internationale filmlandschap.

Naast vernieuwende cinema ligt de focus binnen het deelgebied *Internationaal* op het bewaken van de Nederlandse filmcultuur (internationale films die een belangrijke rol hebben gespeeld in de Nederlandse filmcultuur), het in kaart brengen van belangrijke technologische ontwikkelingen, de genre-cinema en het werk van Nederlanders in de internationale filmwereld, zoals dat van cameraman Robby Müller (*Breaking the Waves*, 1996). Laatstgenoemde is slechts een van de vele voorbeelden van het verband dat de deelcollectie *Internationaal* legt met de andere film- en filmgerelateerde collecties van EYE.

Klassiek Hollywood is ook vertegenwoordigd in de collectie. Door acquisitie, veelal ten dienste van tentoonstellingen en/of filmprogramma's, worden regelmatig nieuw gerestaureerde Hollywood-klassiekers aan de collectie toegevoegd. Recente voorbeelden zijn *Lawrence of Arabia*, *Dr. Strangelove* en *West Side Story*. Programma's rond Robby Müller, Federico Fellini en het Rusland-programma (allen 2013) scheppen de mogelijkheid voor verdere aanvullingen. De mogelijkheid tot acquisitie van hedendaagse titels voor distributie is weggefallen vanwege het besluit van OC&W dat EYE zich niet meer bezighoudt met de landelijke distributie van individuele (buitenlandse) arthouse titels. EYE wil niettemin de vinger aan de pols houden van het type films dat in het verleden voor distributie werd aangekocht.

Zowel innovatieve films van nieuwe talenten (Corneliu Porumboiu, Edwin, Hirokazu Kore-eda, Athina Rachel Tsangari, Cristi Puiu, Semih Kaplanoglu, Sean Durkin, Nicolas Provost, Ruben Östlund, Peter Strickland, Lisandro Alonso), als nieuwe films van gevestigde makers (denk aan Tsai Ming-liang, Ulrich Seidl, Roy Andersson, Hou Hsiao-hsien, Aleksandr Sokolov, etc.) waarvan EYE al een zeker oeuvre in de collectie heeft.

Indien dergelijke films niet door andere distributeurs worden aangekocht, zal EYE pogen waar mogelijk prints voor de collectie te verwerven inclusief de mogelijkheid tot vertoning in eigen huis. Voor het acquireren van buitenlandse titels die in Nederlandse bioscopen en filmtheaters alleen nog digitaal worden vertoond, zijn gesprekken gestart met distributeurs en bewaaren distributiecentrum Goflex om deze films tegen aanvaardbare kosten te kunnen verwerven.

Affiches en foto's van internationale films worden verzameld aan de hand van de belangrijkste Nederlandse filmfestivals. Daarnaast is de internationale collectie een weerslag van de vertoningen in EYE; een belangrijke selectie affiches en foto's van in Nederland vertoonde films wordt dan ook verzameld.⁸

› 8 EYE geeft ten slotte ook prioriteit aan het afstoten van een groot deel van de affiche- en fotocollectie, waar het gaat om dubbelingen en niet tot de kerncollectie behorende titels.

Lawrence of Arabia (David Lean, 1962). Restauratie door Sony Pictures Entertainment, 2012.

4.3. Deelcollectie Stille film – Internationale uitstraling

De deelcollectie *Stille film* is van oudsher de meest reislustige; nieuwe conserveringen van EYE zijn op veel festivals en bij collega-instellingen over de hele wereld regelmatig te zien. In het nieuwe EYE gebouw zijn deze parels veelvuldig te zien in verschillende reeksen, themaprogramma's en als premières.

Tegen de verwachting in is er in de laatste tien jaar een spectaculaire toename geconstateerd van binnenkomend nitraatmateriaal. Met name twee grote partijen hebben hieraan bijgedragen: de Van Liemt-collectie (met meer dan 2.000 blikken, binnengekomen in het jaar 2000) en de Zaalberg-Collectie (met meer dan 800 blikken, binnengekomen in 2005). Daarnaast is er een zeer regelmatige aanwas nieuwe schenkingen (gemiddeld één nitraatschenking per maand, variërend in omvang van één blik tot enkele tientallen).

De werkzaamheden t.b.v. nitraatregistratie en ontsluiting vormen daarmee nog altijd een belangrijke deel van het werk binnen dit collectiegebied.

De Desmet-collectie, bestaande uit het bedrijfsarchief en bijbehorende affiches, foto's en publiciteitsmateriaal, vormt het leeuwendeel van de filmgerelateerde collectie op het gebied van de Stille film. Deze deelcollectie wordt aangevuld met delen van archiefcollecties (bijv. Geoffrey Donaldson) die veel achtergrondinformatie bij de Stille film bevatten.

De ontsluiting en beschikbaarstelling (ten behoeve van studie en onderzoek) van de digitaliseren van dit bedrijfsarchief, plus de meeste affiches en foto's uit de jaren tien en twintig van de vorige eeuw, zijn een speerpunt in de komende periode.

Met name de affichecollectie bevat een fraaie deelcollectie uit de jaren twintig met een aantal hoogtepunten uit de affichetekunst. Deze deelcollectie dient nader bekeken en gedigitaliseerd te worden, waarvoor extra fondsen nodig zullen zijn. Er bestaan al contacten met andere verzamelingen in binnen- en buitenland, waardoor een grote expositie van deze glorieperiode van de filmaffiche binnen handbereik komt.

De deelcollectie bladmuziek, veelal gebruikt bij de begeleiding van de Stille film, blijft ter beschikking staan van onderzoekers. Deze deelcollectie zal in de toekomst ingevoerd worden in het nieuwe collectieregistratiesysteem. Hetzelfde geldt voor de geluidscollectie.

De ontsluiting van de collectie *Stille film* zal online zo veel mogelijk parallel lopen met de programmering in de zalen. Ontsluiting online zal gebeuren via platforms en sites als *Europa Film Treasures*, EFG1914, EYE YouTube channel en Film in Nederland.

4.4. Deelcollectie Experimenteel - de canon van de avant-garde (her)schreven

EYE streeft ernaar om de canon van de avant-gardefilmgeschiedenis te verwerven en deze te integreren in zijn unieke experimentele filmcollectie.

Met de E*Cinema programmareeks wil EYE reflecteren op experimentele film en tegelijkertijd nieuwe presentatievormen uitproberen om het verleden en het heden van experimentele films te tonen. Hiermee willen we een nieuw jong publiek enthousiasmeren voor avant-garde programmering.

Net als voor *Stille film* en de deelcollectie *Nederland*, kent de deelcollectie *Experimenteel* een doorlopend acquisitie, beheer-, digitaliserings- en ontsluitingstraject.

De deelcollectie *Experimenteel* is de laatste tijd versterkt door de acquisitie van enkele archiefcollecties zoals die van Maarten Visser (genomineerd voor *FOCAL International Award 2013*) en Bart Vegter. Deze collecties bevatten veel materiaalsoorten, zoals de opstelling voor opnamen van de animatiefilms van Maarten Visser (programma februari 2013).

In de komende jaren zal EYE de experimentele distributiecollectie van voorheen de Filmbank en de archiefcollectie digitaliseren en integreren in de overall collectie.

E*Cinema Academy in EYE presenteert spannende, ontroerende en tegendraadse filmexperimenten. Het is een ontmoetingsplaats voor iedereen die interesse heeft in film als kunstvorm. De serie is voor de helft opgebouwd als een historische reeks (van dada tot *Peter Fischli* en *David Weiss*).

In de andere helft van de serie treedt een tiental academies en universiteiten op als gastprogrammeur. Hier wordt ingesprongen op de actualiteit. Ieder programma wordt ingeleid in woord, met muziek of een korte performance en afgesloten met een nagesprek. In samenwerking met Vrije Universiteit, de Filmacademie, Universiteit van Amsterdam, Rietveld Academie, de HKU, De Appel en vele anderen.

4.5. Deelcollectie Expanded Cinema – Reflectie op de essentie van de cinema

Met de deelcollectie *Expanded Cinema* richt EYE zich op cinematografische ontwikkelingen in verleden, heden en toekomst die zich niet beperken tot de zwarte doos en het enkelvoudige scherm van de bioscoop. EYE onderzoekt, collectioneert, conserveert en presenteert *Expanded Cinema* omdat EYE erkent dat belangrijke cinematografische ontwikkelingen zich met grote regelmaat buiten de bioscoopzaal afspelen. Werken in de traditie van de 'expanded cinema' zijn hiervan sprekende voorbeelden. We zien steeds vaker filmmakers de territoria van de andere kunsten (beeldende kunst, media art, installatiekunst, fotografie, performance, muziek, etc.) betreden. Omgekeerd bedienen kunstenaars uit andere disciplines zich steeds vaker van de karakteristieken van de cinema. In beide gevallen wordt het medium film onderzocht, door bijvoorbeeld tijd, ruimte en de vaste positie van de toeschouwer te bevragen, door te experimenteren met nieuwe narratieve structuren en door het enkelvoudige geprojecteerd beeld ter discussie te stellen. De werken in de collectie *Expanded Cinema* onderzoeken en reflecteren op één of meer van deze aspecten en bieden een artistiek en cinematografisch antwoord op vragen die de essentie van de cinema betreffen.

EYE wil een representatieve collectie opbouwen van *Expanded Cinema*-werken, zowel nationaal als internationaal. EYE wil daarbij niet dubbelen met wat andere instituten – met name musea voor moderne kunst – verzamelen, maar een collectie opbouwen die EYE een herkenbaar profiel geeft in het domein van de *Expanded Cinema* vanuit het perspectief van de (geschiedenis van de) film. EYE is namelijk geen museum voor beeldende kunst, installatiekunst, videokunst, nieuwe media, televisie, of fotografie, maar een museum dat in al zijn activiteiten refereert aan de cinema en zijn geschiedenis.

4.6. Deelcollectie Animatie – NIAf-collectie maakt doorstart in EYE

Animatie is geen prioritair aandachtsgebied, zoals beschreven in de voorgaande vijf paragrafen. Door de opheffing van het NIAf dreigden echter een aantal belangrijke animatiefilmcollecties en/of filmgerelateerde collecties in gevaar te komen. EYE heeft in overleg met het NIAf en het ministerie van OCW een deel van deze collectie in Amsterdam overgenomen. EYE concentreert zich op de films, affiches, foto's en meer dan duizend *cells*.

Tot de animatiecollectie behoren projecten over en met animatie, zowel vrije animatie als opdrachtfilms. Het is een gebied waarin de laatste jaren al veel werk is verzet en waarop dan ook kan worden geoogst.

Na het programma rond de Quay Brothers (herfst 2013) staat voor de komende jaren Marten Toonder in de planning. Sinds 2012 huisvest EYE bovendien het KLIK!-animatiefestival, waarbij jaarlijks een aantal animatiefilms uit de collectie worden geselecteerd. Ook is Rosto's *Lonely Bones* aan de EYE-collectie toegevoegd.

Samenvattend

De eerste ambitie is om de collectie integraal te benaderen, waardoor zowel de filmcollectie als de filmgerelateerde collectie ruimte krijgt in allerlei presentatievormen. De presentaties vinden plaats zowel in het gebouw als daarbuiten en online. Tot nu toe is film de meest zichtbare collectie in EYE (on-site en online). Initiatieven om ook aan andere collecties meer zichtbaarheid te geven, worden vanuit deze visie organisch ingebed in het hele collectie- en presentatiebeleid. Zo wordt bijvoorbeeld het European Film Gateway project gebruikt om deze visie in de praktijk te brengen en naast de films ook het gedigitaliseerde archief, de affiches, de foto's en de filmbeschrijvingen uit de program-mabladen digitaal beschikbaar te maken – zie www.europeanfilmgateway.eu/content/eye-film-institute-netherlands-first-world-war-film-posters.

Dit alles via de daarvoor meest geschikte kanalen: bijvoorbeeld een tentoonstelling, een filmprogramma, een website, een educatief project.

5

Collectie en Tentoonstellingen

Binnen het door EYE geformuleerde tentoonstellingsbeleid is de afstemming tussen Collectie en Tentoonstellingen een van de speerpunten.

Het tentoonstellingsbeleid is erop gericht om EYE nationaal en internationaal te positioneren als een belangrijk museum voor de kunst van het bewegend beeld, een museum dat zich wil en moet verhouden met belangrijke en toonaangevende musea elders in de wereld. Uitgangspunt van het tentoonstellingsbeleid is dat de tentoonstellingen niet over 'iets gaan', maar van 'iets zijn'. Met andere woorden datgene dat tentoongesteld wordt, is de kunst/film zelf.

Er zijn vier richtingen geformuleerd waarbinnen het tentoonstellingsbeleid zich zal afspelen:

1. tentoonstellingen gewijd aan belangrijke filmmakers, zoals Kubrick, Fellini;
2. tentoonstellingen gewijd aan thematische onderwerpen voortkomend uit de cinema, zoals *Found Footage*, *Kleur*, *Remake*;
3. tentoonstellingen gewijd aan de geschiedenis van de experimentele avant-garde film, zoals Fischinger, Anthony McCall;
4. tentoonstellingen gewijd aan het grensgebied van cinema en andere kunstdisciplines, met name beeldende kunst.

Binnen dit raamwerk wordt steeds gezocht naar onderwerpen, filmmakers en kunstenaars die relevant zijn voor EYE, maar ook relevant zijn voor het huidige discours rond film en bewegend beeld, zoals dat bepaald wordt door die musea waartussen EYE zich wil positioneren, en waar EYE zich toe wil verhouden.

Een belangrijk doel van het tentoonstellingsbeleid is – conform het hele presentatiebeleid – om met name de eigen collectie 'tentoon te stellen', voor het publiek toegankelijk te maken, naar buiten te brengen en te kunnen contextualiseren. Dit betekent dat belangrijke onderdelen van de collectie regelmatig uitgangspunt zijn en zoveel als mogelijk zullen fungeren binnen het tentoonstellingsbeleid. Goede voorbeelden waren en zijn de *Found Footage*-tentoonstelling, de Oskar Fischinger-tentoonstelling, de Johan van der Keuken-tentoonstelling en in de nabije toekomst de tentoonstelling rond de Desmet-collectie. Daarnaast bestaat het tentoonstellingsbeleid niet alleen uit tentoonstellingen en catalogi en brochures, maar ook uit een uitgebreid en diepgravend flankerend programma waarvan speciale filmprogramma's en debat & reflectie onderdelen zijn. Ook hierin neemt de collectie een belangrijke plaats in.

Een ander belangrijk onderdeel van de afstemming is de restauratie en digitalisering van desbetreffende onderdelen van de collectie.

6

Collectie en Digitale presentatie

Dankzij *Beelden voor de Toekomst* zijn de afgelopen jaren bijna 7.000 filmtitels gedigitaliseerd. De afgelopen jaren is EYE begonnen met het toegankelijk maken van deze digitale collectie voor het publiek en voor specifieke doelgroepen, in de Basement en op websites als *Film in Nederland*, de *EYE Channel op YouTube* en op *OpenBeelden*, *Celluloid Remix* en *Instant Cinema*.

De komende jaren gaat EYE verder met het 'oogsten' van de resultaten van *Beelden voor de Toekomst*. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om het aantal websites en andere digitale uitingen te doen groeien. Integendeel, doel is het behalen van maximale winst uit datgene wat reeds ontwikkeld is. We zullen maximaal investeren in specifieke websites door deze functioneel en inhoudelijk uit te bouwen (met meer films, affiches, foto's en filmhistorische informatie) en hier meer promotionele inspanningen voor te verrichten.

Bij het prioriteren en vaststellen van nieuw digitaal aanbod (zowel online, als binnen de muren van het museum) onderscheidt EYE vier doelgroepsegmenten:

- A. Algemeen publiek
Primair doel: bezoekers naar gebouw en digitale omgeving trekken
- B. Academische, archief- en museumwereld
Primair doel: delen en uitwisselen van onze films, de filmgerelateerde collectie en onze kennis over filmgeschiedenis
- C. Afnemers educatie (d.w.z. bemiddelaars en eindgebruikers)
Primair doel: het stimuleren van passie voor en kennis over film via het leren begrijpen (analyse en reflectie) en gebruiken (productie en selectie) van film en aanverwante media
- D. Filmbranche
Primair doel: Service verlenen

EYE zal de komende jaren het aanbod van online beschikbare films uitbreiden. De rechten die op de films rusten vormen daarbij wel een belangrijke restrictie, immers, het clearen van films is een tijdrovende en daarmee kostbare klus. EYE is daardoor gedwongen zich te richten onder andere op Publiek Domein-materiaal en verweesd materiaal.

EYE zal de werken niet alleen op eigen platforms publiceren, maar ook op externe platforms die door de hierboven genoemde doelgroepen veelvuldig bezocht worden: bijvoorbeeld YouTube, Open Beelden, European Film Gateway, NECSUS en de diverse sociale platforms.

7

Collectie en Digitale Duurzaamheid

Digitale Duurzaamheid

Van groot belang voor EYE en het hele veld is het ontwikkelen en onderzoeken van haalbare modellen voor digitale duurzaamheid van gedigitaliseerd erfgoed in samenwerking met onder andere het Nationaal Archief, de Koninklijke Bibliotheek, DANS en het Instituut voor Beeld en Geluid binnen het kader van de Nationale Coalitie Digitale Duurzaamheid (NCDD). EYE is tevens voorzitter van de Culturele Coalitie Digitale Duurzaamheid (CCDD).

Op internationaal niveau werkt EYE samen met collega-instituten in het kader van de International Federation of Film Archives (FIAP) en de Association of European Cinematheques (ACE).

Research & Development

Ook op gebied van *Research & Development* is de kwestie van digitale duurzaamheid een van de belangrijkste aandachtspunten in de komende jaren, zowel voor EYE als voor alle andere audiovisuele archieven.

Sinds eind jaren 1990 zijn steeds meer films digitaal vervaardigd en gedigitaliseerd en sinds de digitalisering van bioscopen in Nederland (2012) worden films steeds vaker alleen digitaal vertoond. Na ruim een eeuw cinema op film zijn we nu een nieuwe fase ingegaan. Vanuit het perspectief van erfgoedinstellingen moeten we nu een duurzame oplossing vinden voor de nieuwe digitale films die op allerlei formaten en bestanden het archief binnenstromen.

Digitaliseringsworkflow

Tijdens het project *Beelden voor de Toekomst* heeft de afdeling *Film Conservation and Digital Access* van EYE een efficiënt traject voor het digitaliseren van films ontwikkeld.

Na afloop van *Beelden voor de Toekomst* heeft EYE een *state of the art* filmscanner aangeschaft, waarmee het ontwikkelende traject in huis gecontinueerd kan worden en verder uitgebreid.

In de komende periode wordt eraan gewerkt om dit traject te verbeteren en uit te breiden.

Onder andere wordt er naar de mogelijkheid gekeken om de kwaliteit van het scannen te verbeteren door de resolutie van het scannen van 2K (2000 pixels horizontaal door het beeld heen) te verhogen naar 4K (4000 pixels horizontaal).

Ook de mogelijkheid om nitraatfilms te scannen zal toegevoegd worden en *grading* mogelijkheden zullen zoveel mogelijk verbeterd worden - in huis ofwel in samenwerking met externe laboratoria.

Het *delivery-systeem* van bestanden (intern en extern) zal verbeterd worden (ook in overleg met het Nederlands Filmfonds voor de *delivery* van bestanden van nieuwe Nederlandse produc-

ties), alsmede de mogelijkheden voor digitalisering en restauratie van geluid.

Het in-huis werk aan complexe digitale restauraties, waarmee EYE in de afgelopen jaren wereldwijd bekend is geworden, zal gecontinueerd worden, echter wel op kleinere schaal (een à twee titels per jaar afhankelijk van het beschikbare budget en aanvullende sponsoring. De samenwerking met de software ontwikkelaar *HsArt (Digital Restoration Software Diamant)* zal hiervoor worden gecontinueerd.

Digital Cinema Package (DCP) en digitale projectie

EYE ontwikkelt een efficiënte workflow voor digitale bestanden (van acquisitie tot projectie en duurzame conservering). Centraal hierin staat de ontwikkeling van protocollen in samenwerking met externe partners zoals collega-instellingen, laboratoria en het Nederlands Filmfonds. Software voor het in-huis creëren van DCP's is aangeschaft en zal worden opgenomen in het bestaande workflow.

Ook een protocol voor het opslaan en de distributie van DCP's zal ontwikkeld worden voor zowel het interne gebruik, als distributie en/of uitleen in het kader van *archival loans*.

International projects met een R&D component

Op internationaal niveau is EYE betrokken bij de Technical Commission van de International Federation of Film Archives (FIAF), bij de Future of Film Archiving (FOFA) Expert Group opgericht door collega-archief British Film Institute en bij de PrestoCentre Foundation.

8

Academische functie

De collectie leent zich bij uitstek voor onderzoek en kennisoverdracht. We kunnen twee vormen van onderzoek en kennisoverdracht onderscheiden. Ten eerste wordt in EYE onderzoek naar de collectie verricht. Dit onderzoek is van intern belang om collectieonderdelen adequaat te kunnen ontsluiten, om richting te kunnen geven aan de collectievorming en om collectieonderdelen in een context te kunnen plaatsen.

Het zal zich dan ook richten op de vijf aandachtsgebieden, te weten *Nederland*, *Internationaal*, *Stille film*, *Experimenteel* en *Expanded Cinema*. Het extern belang van dit onderzoek is dat het bijdraagt aan een optimale ontsluiting van de collectie, waardoor deze voor zowel professionele onderzoekers als voor het brede publiek een bron van kennis en inspiratie is.

In de tweede plaats leent de collectie zich voor autonoom onderzoek. Door toegang tot de collectie te verlenen stimuleert EYE externe onderzoekers nieuwe projecten te entameren met betrekking tot de collectie of collectieonderdelen. Daarnaast zal EYE vragen over de collectie proberen onder te brengen bij onderzoekers van buitenaf. Dit onderzoek krijgt gestalte in de academische functie van het instituut.

EYE wil zich de komende jaren bij haar onderzoeksactiviteiten vooral concentreren op een aantal grote onderwerpen. Hierbij valt te denken aan de Desmet-collectie en kleur in de (zwijgende) film, maar ook grotere thema's als open acces en digitale duurzaamheid keren steeds terug op de agenda voor de komende jaren. Deze activiteiten worden afgestemd met (inter)nationale universiteiten en onderzoekers en onderzoeksvragen worden in samenspraak met externe partners geformuleerd.

Door de ontwikkelingen op het gebied van collectievorming en conservering en door de nieuwe mogelijkheden voor digitale en online ontsluiting zal het voor onderzoekers steeds makkelijker worden de collecties te raadplegen. EYE staat open voor initiatieven van universiteiten, onderzoeksinstanties en collega-instellingen en streeft naar samenwerking om onderzoeksprojecten te initiëren, voor een betere kennis en ontsluiting van de collectie (o.a. in het kader van NECSUS – European Journal for Media Studies waar EYE funding partner in is).

Op deze wijze wil EYE haar collectie breder voor onderzoek aanbieden en met behulp van professionals dieper ontsluiten, waarna het verrijkt en gecontextualiseerd kan worden aangeboden aan zowel een breed publiek als aan wetenschappelijke instituten en collega-archieven. EYE is daarnaast - in samenwerking met andere partijen in de filmbranche - opdrachtgever voor diverse onderzoeken betreffende inhoudelijke ontwikkelingen en al dan niet vermeende knelpunten in de filmsector.

Op het wetenschappelijke en academische vlak worden tal van activiteiten ontplooid, zoals het participeren in de masteropleiding *Preservation & Presentation of the Moving Image* bij de UvA en het begeleiden van stages, workshops, lezingen, en publicaties (in het bijzonder de serie *Framing Film*, een samenwerking van Amsterdam University Press en EYE). Recentelijk is de leerstoel Filmerfgoed en Digitale Filmcultuur in het leven geroepen bij de afdeling Mediastu-

dies van de UvA, medegefinancierd door EYE, waar EYE's hoofdconservator Giovanna Fossati aantreedt als hoogleraar. Ook worden regelmatig presentaties georganiseerd, zoals internationale conferenties als *Economies of the Commons 3* (2012 - zie www.eCommons.eu) en het *Orphan Film Symposium* (2014).

De plannen voor het realiseren van een regulier *artist in residence*-programma (filmmakers/kunstenaars die op basis van de collectie van EYE nieuw werk maken) zijn vanwege het ontbreken van budgettaire ruimte voorlopig opgeschort.

De doelgroepen zijn academici, (film)archiefspecialisten, studenten, professionals, netwerken van specialisten, gezamenlijke onderzoeksprojecten, enzovoort (bijvoorbeeld ACE/FIAF, Domitor, NECS, AMIA).

Naast het vergroten van de kennis over de collectie en de kennisoverdracht wil EYE de samenwerking bevorderen met nationale en internationale filmspecialisten.

Een ander doel van de wetenschappelijke functie is de interesse en het draagvlak voor de Nederlandse filmwereld te vergroten, bijvoorbeeld onder filmmakers, producenten en filmacademie-studenten.

In dit kader vallen:

- organisatie en invulling van de Masteropleiding *Preservation & Presentation of the Moving Image* in samenwerking met de UvA;
- coördinatie en begeleiding van wetenschappelijk en historisch onderzoek (verschillende universiteiten);
- coördinatie en begeleiding van stages, onderzoeken en presentaties van diverse (inter)nationale universiteiten (UvA, UU, VU, RUG, NYU, Harvard, University of Chicago, UCLA, etc.) en van diverse beroepsopleidingen (NFTA, master NFTA, Binger Filmlab, HKU);
- publicaties waaronder de serie *Framing Film* (academische tak en populair-wetenschappelijke tak) met Amsterdam University Press;
- deelname aan online academisch magazine NECSUS (www.necsus-ejms.org/), in samenwerking met Amsterdam University Press, diverse universiteiten en het NECS (*European Network for Cinema and Media Studies*);
- (inter)nationale lezingen en workshops op het gebied van digitale restauratie en conserveringstechnieken;
- organisator en host van de serie E*Cinema Academie in samenwerking met diverse hogescholen en universiteiten, waaronder de Vrije Universiteit (Amsterdam), de Nederlandse Filmacademie (Amsterdam), de Gerrit Rietveld Academie (Amsterdam), de Hoge School voor de Kunsten Utrecht (Utrecht) en het kunstencentrum De Appel (Amsterdam).
- organisatie van collectie seminars ten behoeve van internationale archiefgemeenschap;
- FORWARD is in principe een driejarig project binnen de EU. Doel van dit pilotproject is een antwoord te bieden aan de wens van de stakeholders uit zowel de culturele als de commerciële sector om zekerheid te verschaffen t.a.v. de rechtenstatus van audiovisuele werken binnen Europa. Hierdoor kunnen de werken worden hergebruikt. Een belangrijk onderdeel is hierbij de realisatie van een permanent Registry of audiovisual Orphan Works (verweesde werken waarvan de auteursrechthebbenden na een due diligence search onvindbaar blijken te zijn). De projectaanvraag is door de EU toegekend in 2012;
- deelname aan *European Film Gateway 1914* (<http://project.efg1914.eu/preview/>): portal voor het ontsluiten van Europese filmerfgoed verbonden aan Europeana;
- onderzoek en samenwerking digitale duurzaamheid in het kader van de Nationale Coalitie Digitale Duurzaamheid (NCDD);
- instellen van de leerstoel Filmerfgoed en Digitale Filmcultuur aan de Universiteit van Amsterdam.

